A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2015. szeptember 3.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Állami támogatások — A közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatások visszatérítésére vonatkozó kamatok számításának meghatározása — Egyszerű kamatok vagy kamatos kamatok — A kamatszámítás tekintetében a 794/2004/EK rendeletre utaló nemzeti szabályozás — Az e rendelet hatálybalépését megelőzően elfogadott visszatérítési határozat”

A C-89/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (Olaszország) a Bírósághoz 2014. február 21-én érkezett, 2013. november 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **A2A SpA**

és

az **Agenzia delle Entrate**

között folyamatban lévő eljárásban

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

tagjai: T. von Danwitz (előadó) tanácselnök, C. Vajda, A. Rosas, Juhász E. és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az A2A SpA képviseletében A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini és E. Gambaro avvocati,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri meghatalmazotti minőségben segítője: G. De Bellis avvocato dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében D. Grespan és B. Stromsky meghatalmazotti minőségben

a főtanácsnok indítványának a 2015. március 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: olasz.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 14. cikkének, valamint a 659/1999 rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 140., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 4. kötet, 3. o.; helyesbítés: HL 2011. L 114., 7. o.) 9., 11. és 13. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az A2A SpA (a továbbiakban: A2A) és az Agenzia delle Entrate (adóhivatal) között az Olaszország által a többségi köztőkével rendelkező, közszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások számára biztosított adómentességekre és kedvezményes kölcsönökre vonatkozó állami támogatásokról szóló, 2002. június 5-i 2003/193/EK bizottsági határozattal (HL 2003 L 77., 21. o.) jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatások kamatokkal növelt összegének visszatérítettése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 659/1999 rendelet

3 Az 659/1999 rendelet (13) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„mivel a közös piaccal össze nem egyeztethető jogellenes támogatás esetében helyre kell állítani a hatékony versenyt; mivel ebből a célból szükség van arra, hogy a támogatást, beleértve a kamatokat, késedelem nélkül visszatérítsék; mivel indokolt, hogy a visszatérítésre a nemzeti jog eljárásai szerint kerüljön sor; mivel azoknak az eljárásoknak az alkalmazása nem akadályozhatja a hatékony verseny helyreállítását azáltal, hogy meghiúsítja a bizottsági határozat közvetlen és hatékony végrehajtását; mivel ennek az eredménynek az eléréséhez a tagállamoknak meg kell hozniuk minden olyan intézkedést, amely biztosítja a Bizottság határozatának hatékonyságát [helyesen: hatékony érvényesülését]”.

4 E rendeletnek „A támogatás visszatérítése” [helyesen: visszatéríttetése] című 14. cikke így rendelkezik:

„(1) Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: »visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat«). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését [helyesen: visszatéríttetését], amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.

(2) A visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat szerint visszatérítésre kerülő támogatás magában foglalja a Bizottság által megfelelő kamatlábbal meghatározott kamatot. A kamat attól a naptól esedékes, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, addig a napig, amíg visszafizetésre nem került.

(3) Az Európai Közösségek Bíróságának a[z EK] Szerződés 185. cikke értelmében hozott határozatának sérelme nélkül, a visszatérítést [helyesen: visszatéríttetést] késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve hogy e rendelkezések lehetővé teszik a

Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből a célból és a nemzeti bíróságok előtt zajló eljárás esetén – a közösségi jog sérelme nélkül – az érintett tagállamok meghozzák a jogrendszerük szerint rendelkezésre álló szükséges intézkedéseket, beleértve az átmeneti intézkedéseket is.”

A jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítettésekor alkalmazandó kamatlábakról szóló bizottsági közlemény

5 Az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2003. május 8-án közzétett, a jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítettésekor alkalmazandó kamatlábakról szóló bizottsági közlemény (HL 2003. C 110., 21. o.) értelmében:

„[...]

Bizonyos visszatérítettési határozatok végrehajtása során a Bizottság és tagállamok között fennálló tisztességes együttműködési viszony tekintetében azonban felmerült annak a kérdése, hogy e kamatoknak egyszerű kamatoknak vagy kamatos kamatoknak kell-e lenniük [...]. Figyelemmel a jogellenes támogatások visszatérítettésének céljára és azok fontosságára az állami támogatások ellenőrzésének az EK-Szerződésben előírt rendszerére, a Bizottság sürgősnek ítélte, hogy e tekintetben világossá tegye álláspontját.

[...]

A piaci gyakorlat szerint az egyszerű kamatot akkor alkalmazzák, ha a pénzösszeg kedvezményezettje a kamatokhoz nem jut hozzá az időszak vége előtt, például olyan esetekben, amikor a kamatot csak az időszak végén fizetik ki; a kamatos kamatot ellenben rendszerint akkor alkalmazzák, ha minden egyes évben (vagy időszakban) a kamat a kedvezményezettnek kifizethető, és így hozzáadódik a kezdeti tőke összegéhez. Ebben az esetben ugyanis a kedvezményezett minden egyes időszakra kifizetett kamat utáni kamatból részesedne.

[...] Következésképpen, a lehetséges helyzetek különbözősége ellenére úgy tűnik, hogy a jogellenes támogatás keretében a kedvezményezett nem kamatozó középlejáratú hitelekhez hasonló feltételek mellett jut pénzösszegekhez. Ennek megfelelően a kamatos kamat alkalmazása szükségesnek tűnik annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen helyzetből származó pénzügyi előnyöket teljes mértékben semlegesítsék.

A Bizottság tehát tájékoztatni kívánja a tagállamokat és az érdekelt feleket arról, hogy ezt követően a jogellenes támogatás visszatérítettését elrendelő valamennyi általa elfogadott határozatában a regionális támogatások nettó támogatási egyenértékének kiszámítására használt referenciarátát kamatos kamat alapon alkalmazza. A szokásos piaci gyakorlattal összhangban a kamatos kamatozás éves alapon történik. Hasonlóképpen, a Bizottság elvárja a tagállamoktól, hogy a folyamatban lévő visszatérítettési határozatok végrehajtásakor kamatos kamatot alkalmazzanak addig, amíg az nem ütközik a közösségi jog valamely általános elvébe.”

A 794/2004 rendelet

6 A 794/2004 rendelet V. fejezetében található 9. és 11. cikk a jogellenes támogatás visszatérítettésekor alkalmazott kamatlábakra vonatkozik.

7 Az említett rendeletnek „A kamat meghatározásának módszere” című 9. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Ha külön határozat ettől eltérően nem rendelkezik, a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése megsértésével nyújtott állami támogatás visszatérítésének kamatlába minden egyes naptári évre meghatározott éves százalékos kamatláb.

Ezt az ötéves bankközi swap-kamatláb előző év szeptemberére, októberére és novemberére vonatkozó átlagának 75 bázisponttal megnövelt mértéke alapján kell kiszámítani. Kellően indokolt esetben egy vagy több tagállam tekintetében a Bizottság 75-nél több bázisponttal is megemelheti a kamatlábat.

(2) Amennyiben a rendelkezésre álló ötéves bankközi kamatláb utolsó három hónapra vonatkozó átlagának 75 bázisponttal megnövelt mértéke 15%-nál nagyobb mértékben eltér az érvényben lévő, az állami támogatás visszatérítésére vonatkozó kamatlábtól, a Bizottság ez utóbbit újraszámolja.

Az új kamatlábat a Bizottság által végzett újraszámolást követő hónap első napjától kell alkalmazni. A Bizottság levélben tájékoztatja a tagállamokat az újraszámolásról és arról az időpontról, amelytől ezt a kamatlábat alkalmazni kell.

(3) A kamatlábat az egyes tagállamokra egyedileg, vagy két vagy több tagállamra együttesen kell meghatározni.

(4) Megbízható vagy azzal egyenértékű adatok hiányában, illetve kivételes körülmények esetén a Bizottság – az érintett tagállammal (tagállamokkal) szoros együttműködésben – egy vagy több tagállam tekintetében eltérő módszer és a rendelkezésére álló információk alapján határozhatja meg az állami támogatás visszatérítésére vonatkozó kamatlábat.”

8 A 794/2004 rendelet 11. cikke, amely „A kamat felszámításának módszere” címet viseli, (2) bekezdésében a következőket írja elő:

„A kamatlábat konszolidált alapon a támogatás visszatérítésének időpontjáig kell alkalmazni. Az előző évben felhalmozott kamat a következő években tovább kamatozik.”

9 A 794/2004 rendelet 13. cikkének első bekezdése előírja, hogy a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba. E rendelet, mivel 2004. április 30-án tették közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, 2004. május 20-án lépett hatályba. Az említett rendelet 13. cikkének ötödik bekezdése értelmében a 11. cikk minden olyan visszatéríttetési határozatra vonatkozik, amelyet ugyanezen rendelet hatálybalépése után közöltek.

A 2003/193 határozat

10 2002. június 5-én a Bizottság elfogadta a 2003/193 határozatot, amelyet 2002. június 7-én közölt az Olasz Köztársasággal. E határozat 2. cikkében a Bizottság megállapította, hogy az Olasz Köztársaság által a többségi állami tulajdonú részvénytársaságok részére nyújtott, az e cikkben szereplő társaságiadó-kedvezmény az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősülnek.

11 Az említett határozat 3. cikke értelmében:

„Olaszország minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy visszaszerezze a kedvezményezettektől az 2. cikkben említett támogatást, amelyet előzőleg jogellenesen bocsátott a rendelkezésükre.

Amennyiben a nemzeti eljárás lehetővé teszi a határozat azonnali, tényleges végrehajtását, a visszatéríttetés késedelem nélkül, a nemzeti eljárás szerint történik.

A visszatéríttetendő támogatás azon időponttól kezdődően tartalmazza a kamatokat, amikor a kedvezményezett a jogellenes támogatást megkapta, annak tényleges visszatérítése időpontjáig. E kamatok kiszámítása a regionális támogatások támogatási egyenértékének kiszámításához alkalmazott irányadó kamatláb alapján történik.”

Az olasz jog

12 A Codice civile (polgári törvénykönyv) 1283. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ellenkező kikötés hiányában a lejárt kamatok kizárólag a kereseti kérelem vagy a lejáratukat követő megállapodás alapján kamatozhatnak, azzal a feltétellel, hogy az legalább hat hónapja esedékes kamatokra vonatkozik”.

13 A családokat, a munkahelyeket, a foglalkoztatást és a vállalkozásokat támogató sürgős rendelkezésekről, valamint a nemzeti stratégiai keret válságellenes intézkedésekkel történő módosításáról szóló, a 2009. január 28-i 2. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított 2008. november 29-i 185. sz. rendelettörvénynek (decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale; a továbbiakban: 185/2008. sz. rendelettörvény) „A jogellenes támogatások visszatéríttetésére vonatkozó európai határozatok végrehajtása” című 24. cikke (4) bekezdése előírja:

„A kamatokat a 2004. április 21-i 794/2004/EK […] rendelet V. fejezetében foglalt rendelkezések alapján kell meghatározni […]”.

14 Az említett rendelettörvény 36. cikke előírja, hogy e rendelettörvény a Gazzetta ufficiale della Repubblica Italianában való közzététele napján lép hatályba. A közzétételre 2008. november 29-én került sor.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15 Az A2A az ASM Brescia SpA és az AEM SpA összeolvadásából létrejött társaság. E két utóbbi társaság három éven keresztül részesült az Olasz Köztársaság által a többségi állami tulajdonú részvénytársaságok számára biztosított társaságiadó-kedvezményben. Az Olasz Köztársasággal 2002. június 7-én közölt 2003/193 határozatában a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az ilyen adómentesség a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül.

16 A Bíróság a Bizottság kontra Olaszország ítéletében (C-207/05, EU:C:2006:36, 54. pont) kimondta, hogy az Olasz Köztársaság – mivel az előírt határidőn belül nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a kedvezményezettekkel visszatéríttesse a 2003/193 határozat által jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatásokat – nem teljesítette az e határozatból eredő kötelezettségeit.

17 Ezen ítéletet követően az Olasz Köztársaság a szóban forgó támogatások visszatéríttetésének szabályozása érdekében elfogadta a 2007. április 6-i 46. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított, a közösségi és a nemzetközi kötelezettségek teljesítésére vonatkozó 10. sz. rendelettörvény (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali; a továbbiakban: 10/2007. sz. rendelettörvény) „Az Európai Közösségek Bírósága által 2006. június 1-jén a C-207/05. sz. ügyben hozott ítélet végrehajtása. A 2002. június 5-i 2003/193/EK bizottsági határozat végrehajtása. 2006/2456. sz. jogsértési eljárás az EK-Szerződés 228. cikke értelmében” című 1. cikkét; a

185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkét, valamint a 2009. november 20-i 166. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított, a közösségi kötelezettségek teljesítésére és az Európai Közösségek Bírósága ítéleteinek végrehajtására irányuló sürgős rendelkezésekről szóló, 2009. szeptember 25-i 135. sz. rendelettörvény (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee) 19. cikkét.

18 Az Agenzia delle Entrate 2009-ben adómegállapító értesítést küldött az A2A-nak a célból, hogy beszedje az azon társasági adó jogcímén fizetendő összegeket, amelyeket az ASM Brescia SpA és az AEM SpA az Olasz Köztársaság által biztosított adómentesség okán nem fizetett meg. Ezen adómegállapító értesítés a 170 millió eurónak megfelelő tőkeösszegen felül még 120 millió euró összegű kamatos kamat megfizetését is előírta.

19 Az A2A keresetet nyújtott be az említett adómegállapító értesítéssel szemben. A kérdést előterjesztő bíróság, a Corte suprema di cassazione (semmítőszék) előtt arra hivatkozott, hogy a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdése ellentétes az uniós joggal. E rendelkezés ugyanis, a kamatszámítás tekintetében a 794/2004 rendelet 9. és 11. cikkére utal, jóllehet e rendelet, 13. cikkének ötödik bekezdése értelmében, időbeli hatálya okán nem alkalmazható a 2003/193 határozatra, mivel azt az említett rendelet hatálybalépését megelőzően közölték az Olasz Köztársasággal.

20 Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság a Bizottság kontra Département du Loiret ítéletre (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46. pont) hivatkozva e tekintetben kiemeli, hogy sem az uniós jog, sem pedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem utal arra, hogy az e határozatban szereplő visszatérítendő támogatás után járó kamatokat kamatos kamatlábbal kell számítani. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a Bizottság gyakorlatát akkoriban az jellemezte, hogy a nemzeti jogi rendelkezésekre utalt. Márpedig az olasz jog a Codice civile 1282. cikke értelmében egyszerű kamatokat alkalmaz, és csak a Codice civile 1283. cikkében előírt feltételek mellet teszi lehetővé a kamatos kamatok számítását a pénzbeli kötelezettségek tekintetében, amely feltételek nem állnak fenn az alapügyben szóban forgó támogatások visszatéríttetését illetően.

21 E körülményekre figyelemmel a Corte suprema di cassazione arra keresi a választ, hogy ellentétes-e az uniós joggal az olyan nemzeti rendelkezés, mint a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdése, amely lehetővé teszi annak előírását, hogy valamely állami támogatás visszatérítettése tekintetében kamatos kamatot alkalmazzanak, jóllehet az érintett visszatérítettést elrendelő határozatot a 794/2004 rendelet hatálybalépése előtt fogadták el.

22 A fenti megfontolások alapján e bíróság úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Úgy kell értelmezni a [659/1999] rendelet 14. cikkét, valamint a [794/2004] rendelet 9., 11. és 13. cikkét, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egy állami támogatásnak a 2002. június 7-én közölt bizottsági határozatból következő visszatérítése tekintetében kimondja, hogy a kamatot a 794/2004 rendelet V. fejezetében (különösen pedig 9. és 11. cikkében) foglalt rendelkezések alapján, tehát kamatos kamat alapján számított kamatláb alkalmazásával kell meghatározni?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

23 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy ellentétes-e az uniós joggal, és különösen a 659/1999 rendelet 14. cikkével, valamint a 794/2004 rendelet 11 és 13. cikkével az olyan nemzeti szabályozás, mint a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdése, amely a 794/2004 rendeletre utalva a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatás visszatérítettése tekintetében kamatos kamat

alkalmazását írja elő, noha az e támogatást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítő és a támogatás visszatérítettését elrendelő határozatot e rendelet hatálybalépését megelőzően közölték az érintett tagállammal.

24 Előzetesen meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nemcsak a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdésére, hanem a 10/2007. sz. rendelettörvény 1. cikkére, valamint a jelen ítélet 17. pontjában említett 2009. szeptember 25-i 135. sz. rendelettörvény 19. cikkére is utal. A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy az alapügyet illetően a 2007. február 15-i 10/2007. sz. rendelettörvény 1. cikke (3) bekezdésének megfogalmazása, valamint a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikke (4) bekezdésének megfogalmazása azonos.

25 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem utal egyértelműen arra, hogy e rendelkezések közül melyik alkalmazandó az alapügyben. E bíróság csak azt állapítja meg, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyó jogvita tárgyát alkotó ítélet azon a megállapításon alapul, miszerint „a kamatos kamatok számítása elfogadható, amennyiben az a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikke (4) bekezdésének megfelelően történik”. E körülményekre figyelemmel abból a feltételezésből kell kiindulni, hogy ez utóbbi rendelkezést kell alkalmazni az alapügyre, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

26 A 659/1999/EK rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges összes intézkedést a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére. A visszatérítettési határozat szerint visszatérítésre kerülő támogatás e rendelet 14. cikkének (2) bekezdése értelmében magában foglalja a kamatokat. Mindazonáltal, ez utóbbi rendelkezés hallgat arról, hogy e kamatokat egyszerű vagy kamatos kamatként kell-e kiszámítani.

27 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy bár a 794/2004 rendelet 11. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a kamatlábat kamatos kamat alapon a támogatás visszatérítésének időpontjáig kell alkalmazni, és hogy az előző évben felhalmozott kamat a következő években tovább kamatozik, mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy e rendelet 13. cikkének ötödik bekezdése értelmében e rendelkezést kizárólag az említett rendelet hatálybalépését, azaz 2004. május 20-át követően közölt visszatérítettési határozatokra kell alkalmazni.

28 Következésképpen, mivel az alapügyben a visszatérítettés tárgyát alkotó támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítő 2003/193 határozatot 2002. június 7-én, tehát a 794/2004 rendelet hatálybelépése előtt közölték az Olasz Köztársasággal, e rendelet 11. cikkének (2) bekezdése mint olyan, az időbeli hatály okán nem alkalmazható az alapügyre.

29 Másodsorban, ami azt a kérdést illeti, hogy mely szabályozást kellett alkalmazni a 794/2004 rendelet hatálybalépését megelőzően annak meghatározása érdekében, hogy egyszerű vagy kamatos kamatot kell-e alkalmazni, emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság kontra Département du Loiret ítéletben (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46. pont) a Bíróság megállapította, hogy az alapügyben vitatott határozat elfogadásának időpontjában, azaz 2000. július 12-én semmiféle közösségi rendelkezés, sem pedig a Bíróság vagy a Törvényszék ítélkezési gyakorlata nem utal arra, hogy a visszatérítendő támogatás után járó kamatokat egyszerű vagy kamatos kamatlábbal kell-e számítani. Vonatkozó uniós jogi rendelkezés hiányában a Bíróság úgy döntött, hogy különösen a Bizottságnak a tagállamokhoz címzett, 1991. március 4-i SG (91) D/4577 levelében kifejtett gyakorlata a kamatok előírásának a kérdését a visszatérítettés eljárási szabályaihoz kapcsolta, és e tekintetben a nemzeti jogra utalt (Bizottság kontra Département du Loiret ítélet, C-295/07, EU:C:2008:707, 82–84. pont).

30 A Bizottság csak a jogellenesen nyújtott támogatás behajtásakor alkalmazandó kamatlábakról szóló, 2003. május 8-i közleményében jelentette be kifejezetten, hogy valamennyi, a jövőben általa elfogadott, jogellenes támogatás visszatérítettését elrendelő határozatban kamatos kamatot fog alkalmazni

(Bizottság kontra Département du Loiret ítélet, C-295/07, EU:C:2008:707, 46. pont), és felhívta a tagállamokat, hogy kamatos kamatot alkalmazzanak minden visszatérítettési határozat végrehajtása során.

31 A 2003/193 határozatot illetően, e határozat 3. cikkének (2) bekezdésében megköveteli, hogy a támogatás visszatérítettése késedelem nélkül, a nemzeti eljárás szerint történjen, ugyanakkor semmiféle kiegészítő megjegyzést nem tartalmaz azon kérdés tekintetében, hogy e kamatokat egyszerű vagy kamatos kamat alapján kell-e alkalmazni.

32 Mivel e határozatot 2002. június 7-én közölték az Olasz Köztársasággal, tehát azelőtt, hogy a jogellenesen nyújtott támogatás behajtásakor alkalmazandó kamatlábakról szóló határozatban bejelentésre került a Bizottság gyakorlatának megváltoztatása, a Bizottság kontra Département du Loiret ítéletben (C-295/07, EU:C:2008:707) lefektetett ítélkezési gyakorlat alapján azt a következtetést kell levonni, hogy a nemzeti jog alapján kell azt meghatározni, hogy a jelen ügyben egyszerű vagy kamatos kamatot kellett volna alkalmazni.

33 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban úgy ítéli meg, hogy a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikke (4) bekezdésének megfogalmazása kizárólag a 794/2004 rendelet V. fejezetére utal, nem pedig annak VI. fejezetére, amely az átmeneti rendelkezést előíró 13. cikket tartalmazza, ily módon az említett utalás a nemzeti jog értelmében nem tartozik az e cikkben előírt időbeli korlátozás hatálya alá.

34 A 185/2008. sz. rendelettörvénynek a kérdést előterjesztő bíróság által így értelmezett 24. cikke (4) bekezdése nem tekinthető a 794/2004 rendelet 13. cikkével ellentétesnek. Ugyanis, bár e cikk első bekezdése meghatározza e rendelet hatálybalépésének időpontját, ötödik bekezdésében pedig úgy rendelkezik, hogy az említett rendeletnek a kamatos kamatok kiszámítására vonatkozó 11. cikke (2) bekezdését az ugyanezen rendelet hatálybalépését követően közölt visszatérítettési határozatokra kell alkalmazni, a 794/2004 rendelet időbeli hatályának e korlátozásából nem következtethető ki egy olyan elv, amely megtiltja a 2003/193 határozat elfogadásakor a kamatszámítás alapja meghatározásának tekintetében kizárólagos hatáskörrel rendelkező tagállamoknak, hogy inkább az egyik, mint a másik értelemben fogadjanak el valamely szabályozást. A 794/2004 rendelet 13. cikke tehát nem vezet be a 794/2004 rendelet hatálybalépését megelőző nemzeti szabályozásokra alkalmazandó, a visszaható hatály tilalmát előíró szabályt.

35 Harmadsorban meg kell állapítani, hogy a 185/2008. sz. rendelettörvény a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített állami támogatás visszatérítettése tekintetében előírandó kamatszámítási módszerek szabályozásával elsősorban a 2003/193 határozat 3. cikkének végrehajtására irányul. Ennek megfelelően a 659/1999 rendelet 14. cikkének (1) bekezdését hajtja végre. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amennyiben a tagállamok olyan intézkedéseket fogadnak el, amelyekkel az uniós jogot hajtják végre, tiszteletben kell tartaniuk e jog általános elveit (Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 125. pont).

36 Ezen elvek között szerepel – többek között – a jogbiztonság elve és a bizalomvédelem elve.

37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében, jóllehet a jogbiztonság elvével ellentétes valamely rendelet visszaható hatállyal, vagyis egy olyan helyzetre történő alkalmazása, amely a rendelet hatálybalépése előtt jött létre, azon kedvező vagy kedvezőtlen hatásoktól függetlenül, amelyet az ilyen alkalmazás kelthet az érdekelt tekintetében, ugyanezen elv megköveteli, hogy egy ténybeli helyzetet szokásosan és kifejezett ellentétes rendelkezés hiányában, a megvalósulásakor hatályos jogszabályok fényében vizsgáljanak meg. Mindazonáltal, ha az új törvény csak a jövőre nézve érvényes, eltérő rendelkezés hiányában azt a régi törvény hatálya alatt kialakult helyzeteknek a jövőben bekövetkező hatásaira is alkalmazni kell (lásd ebben az értelemben: Bavaria-ítélet, C-120/08, EU:C:2010:798, 40, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Hasonlóképpen, amint az a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, a bizalomvédelem elvének alkalmazási köre nem tágítható ki annyira, hogy általános jelleggel megakadályozza az új szabályozásnak a régi szabályozás hatálya alatt létrejött helyzetekre való jövőbeli alkalmazását (Stadt Papenburg ítélet, C-226/08, EU:C:2010:10, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 A jelen esetben emlékeztetni kell arra, hogy a kamatos kamatok alkalmazását a jelen ítélet 24 és 25. pontjában említett nemzeti szabályozás vezette be. E szabályozás hatálybalépését megelőzően az olasz jog a Codice civile 1282. cikkének értelmében egyszerű kamatokat alkalmazott.

40 A 185/2008. sz. rendelettörvénynek nincs visszaható hatálya pusztán azért, mert a 2003/193 határozat által a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatások visszatéríttetése tekintetében kamatos kamatok alkalmazását írta elő, és csak az új szabályozásnak a régi szabályozás hatálya alatt létrejött helyzetekre jövőbeli hatásaira való alkalmazására szorítkozik.

41 Egyfelől ugyanis a 185/2008. sz. rendelettörvény 36. cikke értelmében e rendelettörvény a Gazzetta ufficiale della Repubblica Italianában történő közzététele napján lép hatályba, amire 2008. november 29-én került sor, ily módon e rendelettörvény nem lépett hatályba közzététele előtt. Másfelől, a kamatos kamatok alkalmazását előíró adómegállapító értesítést e rendelettörvény hatálybalépését követően közölték az A2A-val. Mivel az alapeljárásban szereplő támogatást nem térítették vissza, sőt, az még a fent hivatkozott adómegállapító értesítésnek sem képezte tárgyát az említett törvényrendelet kihirdetésének időpontjában, e törvényrendelet nem tekinthető olyannak, amely a hatálybalépést megelőzően létrejött helyzetet érint.

42 Egyébiránt, a 2003/193 határozat – amelyben a Bizottság az alapügyben szóban forgó állami támogatás visszatéríttetését rendelte el – 2002. június 5-én történő elfogadása és az e támogatás tényleges visszatérítttetésének biztosítására irányuló adómegállapító értesítés 2009-ben történő kibocsátása között eltelt jelentős időszak tekintetében meg kell állapítani, hogy a kamatos kamatok alkalmazása különösképpen alkalmas eszköz az említett állami támogatás kedvezményezett vállalkozásainak jogellenesen juttatott versenyelőny semlegesítésére.

43 Következésképpen a jogbiztonság és a bizalomvédelem általános elveivel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügyben szóban forgó 185/2008. sz. rendelettörvény.

44 Végül, az A2A által írásbeli észrevételeiben felvetett azon kérdést illetően, hogy a 185/2008. sz. rendelettörvény sérti-e az egyenlő bánásmódot, meg kell állapítani, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az alapeljárás felei által a Bíróság elé terjesztett kérdések közül csak azokat kell megvizsgálni, amelyek a nemzeti bíróság által hozott előzetes döntéshozatalra utaló határozat tárgyát alkotják (lásd ebben az értelemben: Kersbergen-Lap és Dams-Schipper ítélet, C-154/05, EU:C:2006:449, 21 és 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Márpedig nem vitatott, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság nem tette fel ezt a kérdést.

46 Mindenesetre a Bíróságnak nem állnak rendelkezésére azon elemek sem, amelyek lehetővé tennék annak vizsgálatát, hogy az A2A olyan nemzeti határozathozatalból eredő előny gyakorlatára kíván–e utalni, amely ellentétes lehet a jogszerűség tiszteletben tartásával. Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az egyenlő bánásmód elvét összhangba kell hozni a jogszerűség elvének betartásával, amely elv szerint senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogsértésre előnyök szerzése végett (The Rank Group ítélet, C-259/10 et C-260/10, EU:C:2011:719, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A bíróság tehát nem tudja megvizsgálni az A2A által hivatkozott, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütköző eltérő bánásmódra vonatkozó érvet.

48 A fenti megfontolásokra figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 659/1999 rendelet 14. cikkével, valamint a 794/2004 rendelet 11. és 13. cikkével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint a 185/2008. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdése, amely a 794/2004 rendeletre utalva a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített állami támogatás visszatérítettése tekintetében kamatos kamat alkalmazását írja elő, noha az e támogatást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítő és a támogatás visszatérítettését elrendelő határozatot e rendelet hatálybalépését megelőzően fogadták el és közölték az érintett tagállammal.

A költségekről

49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkével, valamint a 659/1999 rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet 11 és 13. cikkével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint a családokat, a munkahelyeket, a foglalkoztatást és a vállalkozásokat támogató sürgős rendelkezésekről, valamint a nemzeti stratégiai keret válságellenes intézkedésekkel történő módosításáról szóló, a 2009. január 28-i 2. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított 2008. november 29-i 185. sz. rendelettörvény 24. cikkének (4) bekezdése, amely a 794/2004 rendeletre utalva a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített állami támogatás visszatérítettése tekintetében kamatos kamat alkalmazását írja elő, noha az e támogatást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítő és a támogatás visszatérítettését elrendelő határozatot e rendelet hatálybalépését megelőzően fogadták el és közölték az érintett tagállammal.

Aláírások